

A protestantizmus evangéliumi gyökerei

A protestáns megnevezés az 1529. évi speyeri birodalmi gyűlés után kezdett elterjedni.

3. oldal

Hitvallási kiskaté

A hitvallás szorosan az egyház életéhez tartozik, mert az élő hittől elválaszthatatlan annak megvallása.

4. oldal

Tiszteld azokat, akik előtted járnak

Már csak azért is figyelembe kell vennünk az idősek szavát, mert tapasztaltabbak nálunk.

6. oldal



HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA ● 2017. JANUÁR 28. ÉVFOLYAM 1. SZÁM



Reformátusok, járjatok!

Történet szerint, amikor baleset következtében az egyik török falu vezetője elveszítette a lábait, mankókkal kezdett járni. Egyre ügyesebben tudott menni, még táncolni is megtanult velük, sőt még kis píruettek is rögtönzött szomszédjai szórakoztatására. A fejébe vette, hogy gyermekeit is megtaníja mankóval járni. Nemsokára a mankókon való járás státuszszimbólummá vált falujában, és nem tellett bele sok idő, mindenki úgy járkált. A negyedik nemzedék idejében már senki sem tudott mankó nélkül közlekedni. A falusi iskolában bevezették az Elméleti és gyakorlati mankósság című tantárgyat; a falusi kézművesek pedig híressé váltak az általuk készített mankók minősége folytán.

Egyszer azonban egy fiatal török mankózott a falu vénei elé azzal, hogy megtudja: miért kell mankókon járni, mikor Isten lábakat teremtett az embereknek? A véneket bosszantotta, hogy ez a subanc náluk is bölcsőbbnek képzelet magát, ezért elhatározták, hogy megleckéztesik és nyilvános járásra szólították fel.

A következő vasárnap a falu főterére tervezték a bemutatót. Mindenki ott volt, amikor a fiatal ember bemankózott a tér közepére, megállt egyenesen, és eldobta a mankóit. A tömeg csendben figyelte, amint bátran előrelépett, de aztán arcra esett. Azzal aztán mindenki megerősödött abbéli hitében, hogy mankók nélkül lehetetlen járni. (folytatás a 2. oldalon)

Az evangéliumi gyökerek

Reformátusnak lenni azt jelenti, hogy evangéliumi módon lenni. Ez pedig megtérést, aztán állandó önvizsgálatot és a Krisztus arcához való mindinkább hasonulást jelent. Milyen Jézus Krisztus? Olyan, mint én! – mondja Pál apostol a Galatában élő keresztyéneknek. Súlyos, nehéz, elhordozhatatlan kijelentés ez. De lehet-e ennél alább adni? Lehet-e kevesebbet vállalni ebben a világban, mint azt, hogy felmutatjuk Isten országát és Urunkat? Nem az a református ember életkérdése, hogy sikerülhet-e ez – mert erre bizonyos válaszunk van: semmiképpen nem, hanem napról napra növeljük Isten felé tartozásunkat. A mi kérdésünk mindig az: szabad-e megelégednünk a tökéletesnél kevesebbel? A kellő és vágyott Isten országa és a való, a mindennapi elbuká-

saink és erőtlenségünk leküzdhetetlen valósága közötti tatóngó szakadék a Kegyelem alapja. Nincs üdvösség, csak Kegyelem által, érdemünk nincs abban, az Urunk drága ajándéka. Se teológia, se szertartás, se vallási formák betartása nem ad üdvösséget, legfeljebb útba igazít. Református önazonosságunk alapja nem Kálvin János. Még csak nem is a Heidelbergi Káté. Mi azért vagyunk reformátusok, mert a Kegyelem Ura állandóan formál, alakít bennünket az Ő tenyerében. Erről tesz bizonyosságot az evangélium, a jó hír: irgalommal tekint Isten erre a világra. Ebből vesszük hitünket, erőnket, reménységünket, gyümölcstermő életünk gyökerei ide nyúlnak le és innen táplálkoznak. Soli Deo gloria – egyedül Istené a dicsőség!

Reformátusok, járjatok!

(folytatás az 1. oldalról)

A reformátorok is vallották, hogy az ember akkor és úgy lesz boldog, ha arra a szabadságra jut el, amelyet Krisztus adhat meg a számára. Amikor Luther Márton meg Kálvin János is megértették, hogyha rendezik a múltjukat, a lelki múltjukat az Istennel, s amit egyébként is rendezni kellett még ezen kívül, akkor felszabadulnak arra, hogy Istennek engedelmes életet éljenek.

Rádöbentek arra is, és felismerték azt is, hogy a hit útja az, hogyha a keresztyén egyház felhagy az „és” gyakorlatával, vagyis a Szentírás és a hagyomány; Jézus és Mária tisztelete; hit és jócselekedetek; kegyelem és a vallásos ember teljesítménye. Az egész középkori reformáció semmi másról nem szól, minthogy kivesszük ezt az és-t. Egyedül a Szentírás, mert egyedül Jézus, egyedül hit által van üdvösség, és egyedül kegyelemből tartatunk meg, minden más aztán ennek a gyümölcse, és ebből következik. Nem kellene a mankók!

Ehhez képest már nekünk is megvannak a magunk mankói. Úgy akarunk csinálni mindent, mint az előttünk járó nemzedékek, abelyett, hogy azt csinálnánk, amit ők. A lényegét. A reformáció tanítása azokon a területeken fejlődött, ahol az embereknek a szívében elkezdődött valami egészen más, megújulás, találkozás az élő, feltámadott Jézus Krisztussal. Ezt az egyet nem szabad kispórolni! Ez az alap. Ez a láb, a Krisztusban való járás.

A mankó (hagyományok, szokások, komfortzóna), ahol nem segít, árt.

Ha csak szellemi öröksége valakinek a protestantizmus, vagy a református gyakorlat, életfelfogás, az is nagyszerű dolog, de ha életévé válik, életelemévé, hogy olvassa a Szentírást, hogy napi csendességet tart, ha elindult a szívében egyszer ez a reformáció, visszaformálódás, formáltatás arra, amit Isten eredetileg jónak, nemesnek, tisztának gondolt és adott, visszatért az alapokhoz, amit egyébként maga Isten végez el kinek-kinek az életében, az tud ilyen reformált, minőségi módon élni ebben a világban, akkor nem deformált létű emberek leszünk, hanem Isten akarata szerint reformált életünk lesz.

RÁCZ ERVIN

A boldog szem

„Majd a tanítványokhoz fordulva, külön nekik azt mondta: Boldog az a szem, amely látja azokat, amiket ti láttok. Mondom nektek, hogy sok próféta és király kívánta látni, amiket ti láttok, de nem látták, és hallani, amiket hallotok, de nem hallották.” (Lk 10,23-24)

A nagy kérdés az, mikor lesz ilyen boldog, ilyen fénylő és csillogó a szemünk? Nyilvánvaló a válasz erre: amikor boldog lesz a szíved! A szívnek a teljességéből szól a szája, de ami van a szívedben, az tükröződik ki a szemedből is. A szem a lélek tükré. Ha a te szívedben rend van, rendet teremtett a világmindenség Alkotója úgy, hogy hit által szívedbe költözött Jézus, akkor a szívedben boldogság, harmónia van, akkor ez kitükröződik, kivetítődik szemedre is.

Jézus küldötteiként a tanítványok városokat, falvakat jártak be, és ebből a szolgálatból örvendező tanítványok jönnek vissza. Meglátták, hogy a Jézus követségében járó ember milyen áldásokkal bír, s milyen áldásokat közvetíthet.

Jézus közelében vagyunk, s Ő beszél az örömről, boldogságról. Nekem abból már nincs részem! – mondd talán. Most fel kívánja kelteni benned is ezt a rég elvesztett boldogságot és örömet. Ez nem hangulat és érzés dolga. A Jézussal való járás egy elhatározás: az Ővé szeretnék maradni!

Felolvasott alapigénket Máté evangéliumában is megtalálhatjuk a 13. fejezetben, ahol egymás után 7 példázatban tanít Isten országáról. A megkövéredett szívű, és füleikkel nehezen hallók sokasága ellenére is igaz: „A ti szemitek pedig boldogok, hogy látnak, és a ti füleitek, hogy hallanak.” Vajon így van ez már? Vajon megláttam-e, hogy ott van az én életemben is Jézus? Ő nekem is adatott! Amit egykor az agg Simeon átélt – ne csak karácsonyra korlátozzuk ezt az igét! –, s így fogalmazott meg: „most bocsátd el, Uram, beszéd szerint szolgádat békével, mert meglátta szemem üdvösségedet, amelyet elkészítettél minden nép szeme láttára” – így láthatjuk meg mi is Azt, Akit nekünk Üdvözítőül rendelt az Atya. Minden népnek adta, még nekünk, magyaroknak is!

KIRE NÉZ A SZEMED?

A mi szemünk is lehet boldog, hogy végre lát, és a mi fülünk is lehet boldog, hogy végre hall!

A nagy kérdés az, hogy kire nézek, s mit nézek? „Mert az ember azt nézi, ami szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (1Sám 16,7) Vajon csak életem eseményeire nézek? Csak arra nézek, ami körbevesz, ami földi értelemben véve örömet ad, vagy bánatot okoz? Vagy már Őrá nézek? Jó belátásra így lehet jutni.

Péter első levelében ezt olvashatjuk: „Ezt az üdvösséget keresték és kutatták a próféták, akik a nektek szánt kegyelemről prófétáltak.”

(1Pt 1,10) Aztán az Úr Jézus Krisztus egy alkalommal így szól: „Bizony, bizony, mondom nektek: aki hallja az én igémet, és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van, sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe.” (Jn 5,24) Amiről a próféták beszéltek, amit ők kutattak, a jövődő örök életnek és üdvösségnek a dolgát, az Jézus Krisztus életében eljött.

Aki így hallgatja az Igét, az már nem bizonytalanságban, az már nem ide-oda dobált emberként él, hanem kősziklára épített házként éli a maga életét. Ott is vannak életviharok, jönnek a szelek és az árvizek, jönnek a bajok, de mert kősziklára épült a háza, megáll. Ilyen az az ember, aki hallja és cselekszi az Ő Igéjét. Van Jézusa, s látja azt, Aki Megtartóul rendeltett számára is.



A SZÍV ELCSENDESEDÉSE

Sok minden zakatol, sok minden dübörög, sok minden ellene ágál szívünkben annak, hogy az Ő szava előtt meghajoljunk, hogy Neki igazat adjunk. Azt mondjuk, igen, itt a templomban érvényes, de az életben kint nagyon nehezen működik.

Sokszor halljuk, sokszor mondjuk ezt. Az Igében választ kapunk kérdéseinkre: „Az Úr az Ő szent templomában, hallgasson előtte (csendesedjék el előtte – Károli G. ford.) az egész föld.” (Hab 2,20)

Hogy állsz ezzel, testvérem? El tudtál már csendesedni Isten színe előtt? Ezt a legfontosabb mozdulatot megtanultad már? Boldog lesz a szemed, mert lát, már Őt látod, s tudod, hogy Jézus Krisztusban eljött utánad s megkeresett az Isten.

Kálvin Jánosnak e versekhez fűzött magyarázatában párhuzamot von a régi boldog látása és a minden idők emberének boldog igéi látása között: „Boldogok lehetnek, mert elismerhetik Őt megváltónak, mert Isten élő képe ragyog rájuk, és ebben az üdvösséget és a tökéletes boldogságot veszik észre, s így lesznek ők teljesen és tökéletesen kitanítatva az Istentől. Az a látás, amelyről ezen a helyen beszélt Krisztus, minden idő hűveire nézve közös az apostollokkal.” Ez a te életpaszta-talod, ez a te belátásod is lehet!

SEBESTYÉN LÁSZLÓ

A protestantizmus evangéliumi gyökerei

A protestáns megnevezés az 1529. évi speyeri birodalmi gyűlés után kezdett elterjedni. A gyűlésen olyan többségi határozatot hoztak, mely szerint a reformált hitre tért területeken minden további újítással fel kellett volna hagyni és a misetartást lehetővé tenni. Az öt, száz választófejedelem 14 birodalmi várossal együtt ünnepélyesen tiltakozott, protestált a döntés ellen.

Így ragadt tehát mintegy gúnynévként a reformáltakra a protestáns megnevezés, ami nem ki-mondottan egy vallási felekezettől jött, hiszen ma már minden hitbéli megújulásra törekvő emberre előszeretettel használják az elnevezést.

Magyarországon a protestantizmus szónak a két reformált egyházra (evangélikus és református) vonatkozó mai használata csak a 19. században terjedt el. Előtte a református vagy a reformált kifejezést használták a protestáns szemlélet kifejezésére. Eleinket az 1567-es debreceni zsinattól kezdve (ezen a zsinaton fogadták el saját hitvallásként a svájci II. Helvét Hitvallást) „helvét vallású evangélikusoknak” hívták, majd 1881-től „evangélium szerint reformált” egyháznak. Ezt a megnevezési formát őrzi mai napig például a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet homlokzatának felirata is.

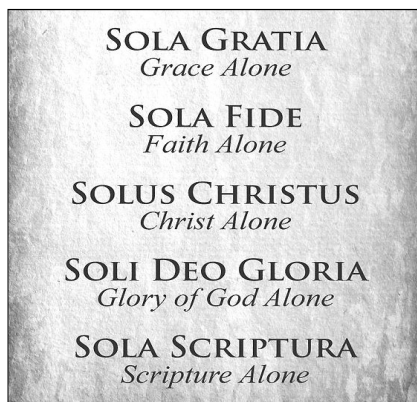
A mai értelemben, a „kálvini” felekezetünk megnevezésére használt „református” kifejezés 1908 óta létezik. A „kálvinista” kifejezést azonban rendszerint csak a rövid, pontos és egyértelmű behatárolás kedvéért szoktuk használni, nehogy bárki is biblikus hitünkben elvet, ideológiát, zárt eszmerendszert vagy világnézetet alkosson.

A református, és általában véve minden protestáns felekezetnek ugyanis nem emberek, hanem maga Isten és az Ő Szentírásba foglalt kijelentése a mérvadó, mindent és mindenkit megelőzve. A Szentírás kizárólagossága, mint a protestáns ember hitének egyedüli forrása áll a reformált egyházak középpontjában!

SOLA – CSAK ÉS EGYEDÜL

Ez a kizárólagosság jelenik meg az ún. „öt sola”-ban, amelyek már a reformáció korában is a protestáns identitás megfogalmazására szolgáltak. Az öt alapelv közül az első és legfontosabb a *Sola Scriptura*, egyedül a Szentírás elve. A keresztyén hit egyetlen forrása a Biblia, Isten kijelentése, hiszen „a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.” (Róm 10,17). A Szentírás ezért vált a reformáció nyomán mindenki számára hozzáférhetővé (bibliafordítások) és megérthetővé. Nem a Tanítóhivatal (a pápa és a püspökök testülete, amely a krisztusi kinyilatkoztatás hivatalos őrzője, magyarázója és védelmezője), hanem az Írás magyarázza önmagát.

A második alapelv a *Sola fide*, egyedül hit által. A reformáció alapjának is nevezik, mivel ez volt Luther és a többi reformátor tanításá-



nak középpontjában. Luther szerint „ez az a tanítás, melyen áll vagy bukik az Egyház”. A hit szükséges és elégséges a megigazuláshoz (Isten igaznak nyilvánítása). A jó cselekedetek a Krisztusban helyreállított élet bizonyítékai és megnyilvánulásai. Nem adhatnak emberi érdemeket a hithez, hiszen az egyedül Isten kegyelmi munkájának eszköze. A hit (paradox módon) egyszerre előfeltétele és következménye a megigazulásnak, a hitre jutott ember pedig (szintén paradox módon) egyszerre megigazult és bűnös (simul justus et peccator – Luther).

A *Sola gratia*, egyedül kegyelemből elv abban áll, hogy egyedül Isten tesz bármit is a bűnös megmentése érdekében, mi ezért nem tehetünk semmit, csak hívó szívvvel elfogadhatjuk. A kegyelem alatt véghezvitt cselekedetek nem szereznek még több kegyelmet az embernek!

A *Solus Christus*, egyedül Krisztus elv azt jelenti, hogy egyedül Krisztus a közvetítő Isten és ember között. A megváltás csak rajta keresztül lehetséges.

Az utolsó elv a *Soli Deo gloria*, egyedül Istené a dicsőség, mivel megváltásunk kizárólag az Ő akarata és tette. Nemcsak Jézus mindenre elégséges kereszthalála, de a mi hitünk Jézusnak ebben a tettében is Szentlélek munkája.

Bár más fontos hitelvi kérdések is napirendre kerültek a reformáció 500 esztendejében (pl. az eleve elrendelés tana, az eredendő bűn – szabad akarat kérdése), de az „öt solá”-t minden protestáns ember magáénak vallja. Olyan vitán felüli tanok ezek, melyeket mindnyájan elfogadunk.

Az pedig, hogy éppen öt kulcsfontosságú kifejezésben sűrűsödött össze a reformáció lényege, aligha a véletlen műve. Aquinói Tamás, a középkori skolasztikus filozófia atyja szintén öt érvet sorakoztatott fel Isten létezésére, melyeket a mai filozófia és tudomány legfeljebb megmosolyogna, de az akkori korra komoly hatást gyakorolt. A reformátorok „öt solá”-ja erre válaszként azt mondja: Isten nem a spekulatív filozófián, hanem egyedül az Ő megváltó munkáján keresztül ismerhetjük meg! (*Gaál Botond: Református vagyok c. könyve nyomán*)

TOKÁR SÁNDOR

Mit is jelent a sákramentum?

A Biblia a sákramentumot, mint fogalmat nem ismeri. A sacramentum, vagy magyarul sákramentum csak a latin bibliafordítás, a Vulgata nyomán honosodott meg az egyházi szóhasználatban, mint a görög mysterion szó latin megfelelője. Az Újszövetségben a mysterion sohasem sákramentumi cselekményt jelöl, hanem egyszerűen hittitkot. A szó kultikus használata csak a 3. század eleje óta terjedt el, mégpedig elsősorban a szentségekkel kapcsolatos szakrális jogban.

A sákramentum szónak súlyos vallástörténeti terheltsége van. Augustinus adta az egyháznak a keresztyén sákramentum fogalmát, de bármennyire hangsúlyozta is, hogy ige nélkül nincs sákramentum, a megszentelő igéből könnyen varázsszó lett, amely a vizet, kenyeret, bort, stb. titokzatos erővel ruházta fel, sőt állítólag mennyei materiává alakítja át. A sákramentum a középkori egyház szabta feltételek szerint üdvközlő dolog lett, maga az egyház pedig kultikus intézmény, az ezzel együtt járó jogokkal és kiváltságokkal. A reformáció ez ellen is szót emelt!

A főbb, hogy a fogalomváltozás az Istennel való személyes találkozás helyett valami másra terelte a figyelmet: valakiről – valamire, nevezetesen a sákramentumi elemekre, magára a vízre, kenyérré és borra, ráadásul kiegészült a papsághoz és az egyház intézményéhez köthető elemekkel: gyónás, házasság, tekintély, utolsó kenet. A sákramentum mellett az igehirdetésnek csak előkészítő és magyarázó szerepe marad. Nem véletlen, hogy reformátoraink nagyon fontosnak tartották az igei és evangéliumi értelem helyreállítását.

Hány sákramentum is van? Ágoston szerint sákramentum az Ószövetségben minden üdvöt meghirdető cselekmény, az Újszövetségben pedig minden üdvközlő vagy üdvöt közvetítő cselekmény. Ágoston nyomán ide sorolták pl. az élet fáját, a szívárványt, az ördögűzést, a kézrátételt, a katechuménusoknak adott sót (legyetek a földnek savai!), de kezdettől fogva kiemelkedett közülük a keresztség és az úrvacsora. Az idők folyamán felszaporodott sákramentumokat határok közé kellett szorítani. A katolikus egyházban előbb tizenháromban, majd hétben határozták meg számukat.

A reformátorok végül a sákramentumok számát kettőben, a keresztségben és az Úrvacsorában állapították meg, mint amelyeket maga Jézus Krisztus rendelt el.

VISKY ISTVÁN

Miért szükséges a hitvallás?

A Biblia 39 ószövetségi és 28 újszövetségi könyvből álló, sokrétű mű. Az egyes könyvek nemcsak műfajukra, hanem keletkezési idejükre nézve is igen különbözőek. A bibliai könyvek közel ezerkétszáz fejezete csakugyan olyan, mint egy erdőrengető, egész külön világ.

Hogyan tájékozódhatunk a Biblia világában? A római egyház úgy oldja meg a kérdést, hogy a tanítói hivatalra, végső fokon a csalatkozhatatlan pápára bízva a döntést, mit mond a Biblia. A reformációknak éppen elég oka volt a pápai tekintély elutasítására. De mit tett a helyére? A protestáns egyház abban a tudatban, hogy a Biblia önmagát magyarázza, írásmagyarázatában, csupán a hitvallásokra támaszkodik. Ilyen hitvallás volt eredetileg pl. a Péter vallástétele (Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia), vagy az őskeresztyének szimbóluma, mint a kereszt jele, a Krisztus-monogram, a hal képe stb., később egyebek közt az Apostoli hitforma vagy a reformáció korának hitvallásai.

Minden hitvallás lényegében annak megvallása: Jézus Krisztusban Isten jött közénk és kijelentette magát. Ez a vallomás a Bibliát magyarázza, az egész Biblia viszont ennek a hitvallásnak magyarázata. A hitvallás azonban ki nem merítheti, se nem pótolhatja a Bibliát, csupán rávezet a Biblia tulajdonképpeni mondanivalójára. Eligazít a Biblia világában: térkép és iránytű a bibliaolvasó számára. Ha mellőznénk az egyház régiebb és újabb hitvallásait, a kor változó teológiai szellemének vagy mérvadó szaktekintélyeinek szolgáltatnánk ki a Biblia értelmezését! Szükségünk van tehát a Biblia-értelmezésben és természetesen a dogmatikában is az egyház hitvallásaiban rögzített eligazításra. Egyébként is, az egyházi élet minden mozzanatában rászorulunk a hitvallásokra. Ha nem volnának ilyenek, nekünk kellene összeállítanunk!

Minden hitvallás lényege szerint elhatároló jellegű, vitairat is egyben. Kizárólagos értelemben vall Jézus Krisztusról: ő és nem más az Isten kijelentése s abban a kijelentésben ez meg ez áll, nem pedig valami más. A hitvallás fék és ösztöke, nemcsak általában a bibliaolvasó számára, hanem a lelkipásztor és a teológus számára is. Készítet a kijelentés elfogadására, az atyák hitéhez való felzárkózásra, de fékez is bennünket, ha képzeletünk vagy hajlamunk téves irányba ragadtatna! (Török István nyomán)

Hitvallási kiskaté

A hitvallás azért tartozik szorosan az egyház életéhez, mert az élő hittől elválaszthatatlan annak megvallása. Jézus Cézarea Filippinél két kérdést tesz fel a tanítványoknak: „Engem, Embernek Fiát kinek mondanak az emberek?... Ti pedig kinek mondotok engem?” (Mt 16,13-20). A válasz hitvallás: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia”.

A hitvallás a lexikonok szerint rövid, velős összefoglalása azon tanoknak, amelyek a hit lényegét alkotják, és a hívőknek szabályul szolgálnak. A zsidó-keresztény kultúrkörön kívül is születtek hitvallások: ennek számítanak az iszlámban a muezsin imára hívó szavai is. Maga a magyar vallás szavunk is arra utal, hogy valami módon mindenfajta hithez hozzátartozik annak akár verbális, akár rituális kifejeződése, megvallása.

Hogy pontosan ima vagy hosszabb szöveg minősül hitvallásnak, ebben egyrészt a hitvallások szűkebb és tágabb értelmezése segíthet eligazodni, másrészt a római katolikus, valamint ortodox és a protestáns egyházak értelmezései között lehet észrevenni bizonyos különbségeket. Az előbbieknél általában a credo (ima) formában közösen elmondható egyetemes hitvallásokat nevezik meg így (Apostoli Hitvallás, Niceai Hitvallás), míg a protestáns felekezetek saját, hosszabb szövegezésű hitvallásait, hitvallási irataikat (így a Heidelbergi Kátét vagy Luther Márton Kis, illetve Nyagy Kátéját).

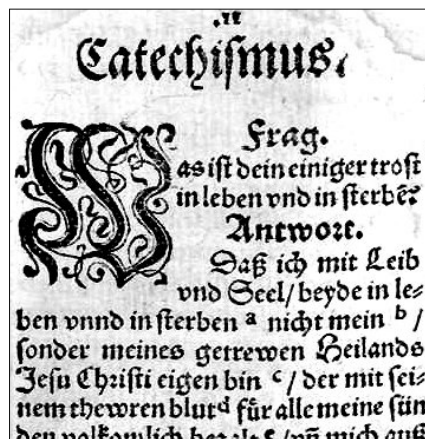
KONFESSZIÓK SZÜLETÉSE

De miért is volt szükség hitvallásokra, azon túl, hogy az élő hittel jár annak kifejezése, akár a szerelmi vallomás? Az ősegyházi konfessziók elsődleges funkciója az igehirdetés és tanítás volt. Amikor Pál az evangélium üzenetét idézi fel a Korinthusiak számára (1Kor 15,1), egy hitvallást mond el: „Krisztus meghalt... Eltemetett... Feltámadott”. Emellett a gyülekezet istentiszteleti életéhez – a keresztelezéshez, az úrvacsorához – is kapcsolódtak hitvallások. Ezzel a hívőket emlékeztették arra, hogy a hit nem magánügy, noha személyes. Így például az Apostoli Hitvallás őse az ún. Symbolum Romanum, egy római keresztelési hitvallás volt, amely kérdés-felelet formában hangzott el.

A hitvallások létrejöttét a tévnyitások is motiválták, az ősegyházban a negyedik századtól kezdve egyetemes zsinatokon határozták meg ezek tartalmát. A protestáns hitvallások pedig szintén valami ellenében: a katolicizmus, számukra elfogadhatatlan tanításai ellen születtek. Ezek a világi hatalom előtt is bemutatották és összefoglalták a hit csapásirányát.

A reformátusok II. Helvét Hitvallása a bevezetésében azt is kifejezi, hogy kész a jobbra tanítatásra is, amennyiben az „Isten Igéjéből” következik. Tehát a református hitvallások a Bibliát tartották elsődleges normának, a hitvallás csak a Szentírást követhette.

Nemcsak a hitvallás nyújt kulcsot a Bibliához, hanem a hitvallásnak is szüksége van ér-



telmezésre. A legismertebbek között van például Luther Kis Kátéja, vagy a Heidelbergi Káté, amelyek az Apostoli Hitvallást értelmezik.

AHÁNY EGYHÁZ, ANNYI HITVALLÁS

A hitvallásokat lehet egyetemes, nemzeti, illetve felekezeti jellegűk szerint csoportosítani – olvasható az említett *Hitvallás-ismeret* című könyvben. Egyetemes hitvallásoknak azokat nevezzük, amelyeket a keresztyénség egész családja elfogad és vall. Ilyenek a negyedik században elfogadott Niceai Hitvallás, a 431-es Efézusi és a 451-es Kalkedóni hitvallás. Az Apostoli Hitvallás is ide tartozhat, noha a keleti egyház ezt nem vallja a magáénak, tartalma ellen azonban nincs kifogása. (Az Apostoli Hitvallás a nyugati, latin egyházban alakult ki, míg a Niceai Hitvallás végleges formáját a 381-es Konstantinápolyi Zsinaton nyerte el, és ez Kelet és Nyugat közös hitvallása lett. A közös váz maga a Szentháromság hitének megvallása volt, innen magyarázható a hasonlóság a két szöveg között.)

A felekezeti konfessziókról fontos tudni, hogy egy része keletkezésekor, a 16. században nemzeti hitvallás is volt: többek között a Skót, vagy a Belga Hitvallás. Más részük azonban – így például a Heidelbergi Káté – lokális jellegű túllépve több nemzeti egyház által elfogadott hitvallás lett.

A hitvallásokat formai szempontok alapján is meg lehet különböztetni. A Heidelbergi Káténál ismert kérdés-felelet az egyik halmaz, de létezik fejezetekre vagy alcímekre beosztott forma is (például az Ágostai Hitvallás, vagy a II. Helvét Hitvallás).

A legnagyobb különbség a liturgiai használat terén nyilvánul meg. Míg a rövid, imaszerű Credo-nak nevezett formát – így az Apostoli Hitvallást vagy a Niceai Hitvallást – az istentisztelet részeként is mondhatják, addig a dogma vagy tanítás jellegű hitvallások (mint az Ágostai Hitvallás, vagy a II. Helvét Hitvallás) erre nem alkalmasak. „Ez utóbbinál látható leginkább az eltávolodás a hitvallás szóbeli jellegétől. Amire hajdan hitvallók talán az életüket tették fel, az sok esetben már csak alig ismert muzeális örökség az utódok számára”. (Szűcs Ferenc, a Károli Egyetem Hittudományi Karának emeritus professzora nyomán – reformatus.hu)

A legfontosabb protestáns hitvallások

A legrövidebb ős-hitvallásnak tartják magát a Jézus Krisztus nevet! Ebből ugyanis csak az első a név, ami Szabadítót, Üdvözítőt jelent, a második már méltóságjelző, Krisztus ugyanis azt jelenti: prófétai, főpapi és királyi tisztségre felkent. Aki Jézust az Ószövetség Messiásának nevezte, az már hitvallást is tett róla!

1. A NICEAI HITVALLÁS (VAGY NICEAI-KONSTANTINÁPOLYI HITVALLÁS)

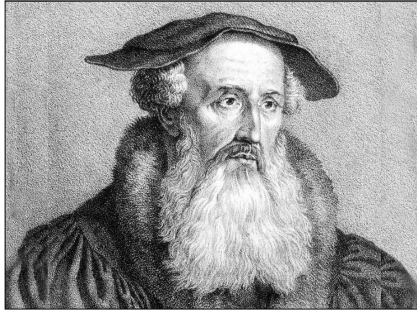
Az egyik legősibb és legismertebb keresztyén hitvallás, amelyet szinte minden keresztyén felekezet és közösség tisztel. A negyedik században fogadták el. A római katolikus és ortodox liturgiában legtöbbször ez a hitvallás hangzik el.

Ökumenikus magyar fordítása: Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtorjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől; született és nem teremtetett, az Atyával egylényegű, és általa lett minden. Érettünk, emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből. Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett. Keresztre feszítették értünk Poncius Pilátus alatt, kínhalt szenvedett, és eltemették, harmadnapon feltámadt az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atya jobbán, újra eljön dicsőségében ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége. Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és életetőkben, aki az Atyától (és a Fiútól) származik, akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, és aki szólt a próféták által. Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat. Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen.

2. AZ APOSTOLI HITVALLÁS

Elsősorban a nyugati keresztyénségben ismert. A magyarországi protestáns egyházak istentiszteletein, a sákramentumok kiszolgáltatása alkalmával leginkább ezt a hitvallást mondják el. A hitvallás jelenlegi szövege Nyugat-Európában, a hatodik-nyolcadik században végeződött.

Ökumenikus magyar fordítása: Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtorjében. És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbán, onnan jön el ítélni élőket és holtakat. Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes/katolikus anyaszentegyházat, a szentek



Bullinger Henrik, a II. Helvét Hitvallás atya

közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

3. AZ ÁGOSTAI HITVALLÁS

Az evangélikus egyház egyik legfontosabb hitvallási irata, a legfontosabb lutheri hitelvek összefoglalása. Az „ágostai” elnevezés Augsburg város latin nevének (Augusta) egykori magyar változatára utal, itt olvasták fel 1530. június 25-én. Az Ágostai hitvallás 28 cikkben két részből áll. Az első rész 21 cikke a legfőbb keresztyén hittételeket tárgyalja. A második rész hét cikkből áll, ezek felsorolják a katolikus egyház gyakorlatában jelenlevő, a Szentírással ellenkező téves tanokat.

4. A HEIDELBERGI KÁTÉ

A református egyház alapvető hittételeit tartalmazza. Szerzői Zacharias Ursinus és Caspar Olevianus, református hittudósok, akiket III. Frigyes pfalzi választófejedelem azzal bízott meg, hogy a Biblia alapján írjanak olyan népkönyvet, amelyből minden református hívő igazán megismerheti a keresztyén vallást. A káté rövid idővel 1563-as kiadása után magyar nyelvterületen is ismertté vált. A szatmárnémeti nemzeti zsinat 1646-ban kánonilag kimondta, hogy a Heidelbergi Káté „mindenütt megtartassék és taníttassék”. Magyar nyelven először 1577-ben jelent meg Pápan, Huszár Dávid nyomdájában.

5. A II. HELVÉT HITVALLÁS

A Heidelbergi Kátéval együtt a Magyar Református Egyház minden gyülekezetében elfogadott hitvallási irat, amely a Szentírás alapján álló református keresztyén hitnek szabatos, pontos kifejezése. Bullinger Henrik lelkész írta 1562-ben, és mint a svájci protestáns városok és kantonok közös hitvallását tette közzé 1566-ban. A magyar református lelképásztorok az 1567. évi debreceni zsinaton sajátjukként elfogadták. Magyar nyelvű, Szenczi Csene Péter által készített fordítása 1616-ban jelent meg. (Szűcs Ferenc, a Károli Egyetem Hittudományi Karának emeritus professzora nyomán – reformatus.hu)

Fogd meg a kezemet!

A falunkban van egy autista kislány, akit én személy szerint nem ismertem, de láttam a buszon, milyen bizarrul viselkedik, és bediagnosztizáltam. Minden reggel azzal a busszal jön, mint én, és egyszer lelkesen mellém ült és árasztani kezdte azt a bizarr beszélgetést, amitől mindenki messze elhúzódik tőle. Az átlagnál jóval hangosabban beszél, elnyomja a motorzajt, furcsa monotonitással, majdnem sírós hangon. Eddig mindig talált valakit közelebb. Most Isten bölcsen időzítette ezt a találkozást. A busz majdnem üres volt.

– Csókolom, tudtam, hogy maga is jön. Mostanában ezzel járok, és már régen figyeltem magát.

– Na, aztán miért? – kérdeztem tőle.
– Mert maga más, mint a többi. Azt mondják, maga nagyon okos, én meg buta vagyok.

– Ugyan, van, amit te jobban tudsz, mint én!

– Ezt most miért mondja?

– Mert tudom, hogy te tudsz varrni, én meg nem.

– Tényleg, erre nem is gondoltam! Maga azért más, mert nem húzódik el tőlem, mint a többiek, akik nem szeretnek.

– Miből gondolod, hogy nem szeretnek?

– Ha megmondom, maga se fog szeretni – szontyolodott el.

– Biztos, hogy ugyanígy foglak! – bátorítottam.

– Tudja, én sérült vagyok, autista, meg elhagyott gyerek, az anyukám a kórházból hozott, másfél éves koromban, mert ő nem tudott szülni. (Már rég miniket néz az összes utas). Rettegek, hogy elhagynak, pedig járok a pszichiátriára is, de ne tessék félni, nem bántok senkit. Nem tudom, miért, de megfogom a kezét. Egy villanásra a szemembe néz.

– Látja, ezért megyek ritkán a templomba, mert ott senki nem fogja meg a kezemet. Mikor ott megfogtam egyszer egy néni kezét, azt mondta, neveletlen vagyok.

Jó, hogy még ülünk, mert kimegy az erő a lábamból. Amikor leszállunk, elállja az utamat: – Na, adok magának egy puszit, aztán menjen dolgára, mert elkészik.

Szinte lopott puszit ad, nem néz rám, köszönés nélkül elrohan. Tiszta, illatos, gyönyörű haja van, gyors járású. A buszsofőr tátott szájjal néz, régi szakai a vonalon, ismeri már a kislányt. Vagy legalább is azt gondolja, mint olyan sokan mások, hogy ismeri.

DARÓCZY TÜNDE

A szülők tiszteletének parancsa

Gyermek: – A második tábla így kezdődik: „Tiszteld atyádat és anyádat!”

Tanító: – Mit jelent e szó: „Tiszteld!”?

Gyermek: – Hogy a gyermekek szüleikkel szemben szerény alázatossággal, engedelemmel viseltetvén, becsülik meg őket, szükségükben segítsék, nekik munkálkodjanak. Mert e három kívánalomban benn van a tisztelet, mellyel szüleinknek tartozunk.

Tanító: – Folytasd.

Gyermek: – A parancshoz ez az ígéret van fűzve: „Hogy hosszú életű légy a földön, melyet a te Istened ad néked.”

Tanító: – Mit értesz ezen?

Gyermek: – Azt, hogy akik szüleikkel szemben a köteles tiszteletet megadják, Isten kegyelme folytán sokáig élnek.

Tanító: – Mi lesz azokkal, akik engedetlenek szüleikkel szemben?

Gyermek: – Nemcsak az utolsó ítéletkor bűnhődnek. De bosszút áll rajtuk Isten még itt a testben; vagy elszólítja őket éltük virágában, vagy gyalázatot, halált s egyéb szegényt bocsát rájuk.

Tanító: – Nincs egyéb hátra a parancsolatból?

Gyermek: – Bár csak atyáról és anyáról van szó, mégis minden feljebbvalóinkra kell azt értenünk, mert őket is tisztelnünk kell.

Tanító: – Miért?

Gyermek: – Mivel Isten magasabb tisztességre állította őket. Mert ami tekintélye, hatalma, tisztessége csak van felettünk szüleinknek, fejedelmeinknek, vagy akármely feljebbvalónknak, Isten rendeléséből származik, mivel Ő így kívánja rendezni a világot.

(KÁLVIN: A GENFI EGYHÁZ KÁTÉJA)

Tiszteld az előtted járó

Az idősek azok, akiknek már csak azért is figyelembe kell vennünk a szavát, mert tapasztaltabbak nálunk s így sok csalódástól, bukástól, hibától megkímélhetjük magunkat, ha figyelünk véleményükre. Az életünket könnyebbíthetjük meg azzal, hogy figyelünk rájuk.

Jó tudomásul vennünk, hogy minden ember alá van vetve egy, nálánál nagyobb tekintélynek. De mit is jelent a tisztelet? Ez több mint pusztá érzés. A tisztelet magatartás. A szülők, az idősebbek tisztelete olyan engedelmes, szeretettel teljes magatartás, melynek csakis az Istennek való engedelmség szabhat határt.

A legtisztábban és leg egyértelműben az ötödik parancsolatban szól hozzánk Isten ezzel kapcsolatban: Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened, az Úr ad neked! (2Móz 20,12). Itt nem emberdicsőítésről, vagy szülő-kultuszról van szó, hanem egyszerű és egyértelmű tiszteletéről az atya és anyai irányába. A tisztelet szó héber jelentése is sokatmondó számunkra: meghagyni a súlyt, komolyan venni, nem könnyelműen elbecsülni.

A fiatal generációk bizonyos életkorban nagyon is hajlamosak arra, hogy csakis saját élettapasztalatukra hagyakozzanak, és lebecsüljék az idősebbek véleményét. Ekkor követik el életük legnagyobb hibáit, melyek sok esetben megváltoztathatatlan töréseket okoznak számukra.

A Heidelbergi Káté is tárgyalja ezt a kérdést (104. kérdés-felelet). Itt szó esik az idősebbek és előjárók iránti tiszteletéről, illetve engedelmségről. De még arra is kitér a káté, hogy ez a tisztelet azt is jelenti, hogy az idősebbek, illetve vezetők „gyengeségeivel szemben” türelmesnek kell lennünk. Hiszen Isten ezek által is vezetni akar minket. Kálvin is a Mindenható rendelését látja abban, hogy szüleink, előjáróink vannak.

ILLESZKEDJ A RENDBE!

Isten alkotta rend ez, melyet tiszteletben tartani azt jelenti, hogy Istentől rendelt helyünkön maradunk, és itt engedelmesen szolgálunk a szülők, az idősebbek, az előjárók kezei alatt. De mindezek mellett fontos az is, hogy szüleinkkel szemben az Úrban való engedelmségre

kaptunk parancsot (Ef 6). Isten rendelte őket fölénk. Isten rendelte, rendezte, hogy szüleink, előjáróink, feletteseink legyenek, akiknek engedelmes tisztelettel tartozunk. Tehát a nekik való engedelmség az Istennek való engedelmség része.

Am ha Isten akaratával ellenkező dologra köteleznének minket szüleink, az idősebbek, vagy akár előjáróink, akkor úgy járunk el helyesen, ha idegeneknek tartjuk őket. Olyanokként nézünk rájuk, mint akik a mi Atyánktól akarnak eltéríteni minket – tanítja Kálvin János. Luther Márton Kis Kátéja szerint is az Isten tisztelete és félelme a szülők, idősebbek, előjárók tiszteletében, illetve az irántuk való engedelmségben is meg kell, hogy mutatkozzon. A szülők tisztelete több mint az atya és anyja szeretete. Felebarátainkkal kapcsolatban az utasítás az, hogy szeressük őket. A szülők külön kiemelt helyzetben vannak.

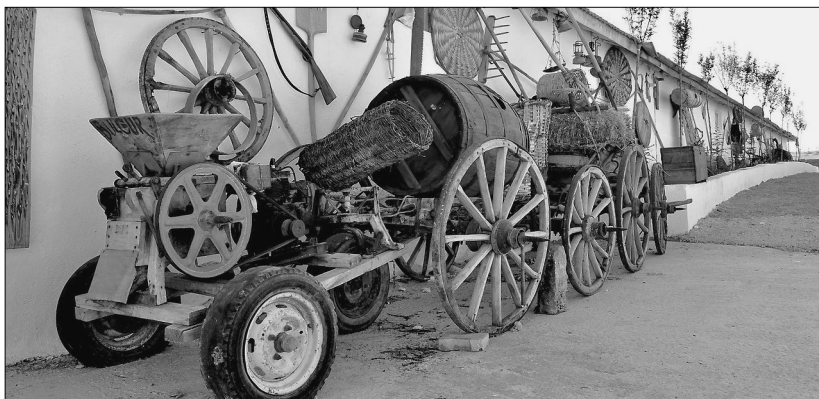
A lutheri Nagy Káté szerint Isten helyettesei. Ezért is tisztelnünk kell őket. A tisztelet szeretet, tisztességadás, hódolat. Olyan magatartásforma ez az ő személyükkel szemben, mintha valamilyen királyi felség lakozna bennük. És ezt nemcsak a beszédünkkel kell tanúsítanunk úgy, hogy tisztességtudóan beszélünk hozzájuk és róluk, hanem hogy mindezek mellett tisztelettel teljes engedelmes életünk van szüleinkkel szemben.

ÉS HA ROSSZ A SZÜLŐ?

Szépen hangzó szavak, ideális kép, burokbán felnőtt, naiv ember a cikk írója – gondolja talán az olvasó? Luther Márton tanításai ezek, és legfőképpen Isten parancsa. Szól ez arról is, hogy ha az embernek, még ha tökéletlen, hibás, „megvetett, szegény, törődött és különös is a szülője, akkor is atyja és anyja az, és Isten adta őt. Magaviseletük vagy hibájuk nem fosztja meg őket méltóságuktól”. E megfogalmazás értelmezése szerint az emberileg méltatlannak gondolt szülő is szülő. Neki is jár a tisztelet. Nem az embert kell néznünk, hanem Isten akaratát, amely ezt a tiszteletet parancsolja.

Ilyenkor jönnek a példák a rossz szülőkről. A hűtlen, az erejükkel és „tekintélyükkel” visszaélő szülőkről. És nekem is fáj a szívem, mikor ilyen elrettentő esetekre gondolok. De, úgy érzem, a düh és a fájdalom nem lehet a megállás, a feladás, a keserű bosszú okozója. Sokkal inkább arra kell ez ösztönözzen minket, hogy minél teljesebben megtartsuk Istenünk parancsát.

Isten a szülői hivatást itt a földön a legfelsőbb szintre emelte, Maga mellé ültette a szülőt. Az utódok Atyjaként hirdeti Magát. Nem árt elgondolnunk nekünk, ifjú szülőknek, vagy a már nagyszülőknek, megbecsülöm-e ennyire én is szülői hivatásomat? Felelősen élem-e meg gyermeki hálámat? Ehhez a parancshoz ígéret is fűződik: hogy hosszú életű légy azon a földön, amelyen lakozol. Ez az első ilyen parancs. Nem véletlenül. Isten üzeni, hogy ez nem csak neki tetsző dolog, hanem ez számunkra is erőt, békét, az élet közvetítését jelenti.



Egyházmegyei kórustalálkozó Koltón

A Nagybányai Református Egyházmegye hatodik kórustalálkozója a Koltó-Katalini Református Egyházközségben került sor advent első vasárnapján. Hét egyházközség kilenc kórusa jelent meg a találkozón: Avasfelsőfalu, Hosszúmező, Máramarossziget, Nagybánya-Újváros, Szinérváralja kórusa mellett Nagybánya-Óváros egy vegyeskarral és egy női karral, Koltó vegyeskarral és kamarakórustalálkozóval képviseltette magát.



A találkozó ünnepi istentisztelet keretében zajlott. Az igét nagytiszteletű Lovász István máramarosszigeti lelkipásztor hirdette a Jel 15,1-4 alapján. Arról a mennyei istentiszteletéről beszélt, amelyre tekint, és amelyet vár Krisztus egyháza. Ez a várakozás nem passzív, hanem a gonosz elleni küzdelmet is magában foglalja, mely küzdelem végén majd mint győztes énekel az üvegtegnél, azaz Isten trónusa előtt. Lehetőségünk van arra is, hogy már most énekeljük a megváltozott énekét, mint akiket Isten Báránya megszabadított és győzelmében részesített.

Az igehirdetést követően nagytiszteletű Ecsedi Árpád, a helyi lelkipásztor köszöntötte az egybegyűlteket. A zene meghatározza az ember életét, mindennapjait, jelen van munkánkban, pihenésünkben, szórakozásunkban – mondta, s idézte Augustinus, hippói püspök (†Kr. u. 430.) ismert gondolatát: „Bis orat, qui (bene) cantat”, vagyis „Aki (szépen) énekel, kétszeresen imádkozik.” Majd Fülöp Gábor egyházmegyei zenei előadónak adta át a szót, aki a reformáció 500. évfordulójának apropóján a zsolnártfordítások szövegének tisztaságáról beszélt, Arany János gondolataiból kiindulva. Amikor a zsolnároknak a kiadásra váró énekeskönyvbe szánt szövegeit a budapesti református egyházközségtől 1882-ben

megkapta Arany, hogy véleményezze, *Új zsolnártfordításokról* című írásában megjegyezte: „Molnár elég lett volna egészen szokatlan archaizmusaitól megszabadítani, mert az ő szövegét a nép már szinte egyenesen Szent Dávidnak tartja, úgy tiszteli.” Milyen különös kegyelem az, hogy 500 év alatt sem veszítettek szépségükből Szent Molnár Albert zsolnártfordításai, ma is a közösségi ima és poétikai örökségünk meghatározói.

A kórusok előadásában kánonok, valamint Lisznyai Gábor, Berkesi Sándor, Ádám Jenő és más zeneszerzők kórusművei csendültek fel, de az egyszólamú, jól ismert adventi, karácsonyi darabok is szívtől szívig hatottak, s úgy éreztük, valóban csatlakozunk a mennyei seregek Istendicsérorá karához.

A találkozó szeretetvendégséggel zárult a helyi Teleki Sándor Művelődési Házban. Köszönetet mondunk a koltói vegyeskarnak a vendégszeretetért, Fülöp Gábor karnagynak és Ecsedi Árpád lelkipásztornak a szervezésért, és természetesen a kórusoknak, akik eljöttek erre az ünnepi alkalomra. Adja Isten mindannyiunknak, hogy szívünk és szánk az elkövetkező ünnep, és egész életünkben szüntelenül Istent magasztalja.

TAR RENÁTA

IN MEMORIAM

Molnár József Károly lelkipásztor

Az örök hazába távozott 91 éves korában az Isten kegyelméből tisztességgel vénségre jutott tiszteletes úr. Tiszteletes volt, aki nem magának, hanem a Mindenhatóknak és Egyházának vívott tiszteletet, és talpig úri ember volt, aki soha nem feledkezett el arról, hogy nem a papi civil – fekete-fehér – teszi úriemberré, hanem a tartását adó erős hite és mély alázata.



1925-ben született a Fehér megyei Magyarlapádon több nemzedékre visszamenő református lelkipásztor családjában. A nagyenyedi Bethlen Gábor Református Kollégiumban tanult, közben pedelluságot vállalt költségei enyhítésére. Teológiai tanulmányait nem kezdte el a kolozsvári Teológián, mert a háborús helyzet miatt nem indították el a tanévet. Debrecenben próbálkozott, de ott is hasonló volt a helyzet. Mikor enyhült a helyzet, Kolozsváron megkezdte tanulmányait, amelynek ideje alatt, hogy anyagi gondjait enyhítse, püspöki engedéllyel Magyarherce szóránnyülekezetében szolgált hétvégeken, hét közben pedig tanult.

A teológia elvégzése után Nagybányán segédlelkész, 1951-81 között pedig Misztótfaluban és szóránnyában, bányásztelepüléseken (Erdőszáda, Borpatak, Láposbánya, Miszbánya, Miszgyorós) teljesít lelkészi szolgálatot. Itt köt házasságot a neves orgonaépítő mester, Szabó Gy. László lányával, Ibolyával. Házasságukat három gyermekkel áldja meg az Isten. A falu híres szülöttének, Misztótfalusi Kiss Miklós nyomdász és bibliakiadó emlékének hűséggel ápolta a nehéz időkben is. Az idő szorításának enyhülésekor, a '90-es években belefogott égi küldetése újabb feladatát teljesíteni: a néphagyományt, falutörténetet, szóránnyülekezet-pusztulást és a kopó emlékeket írásba, könyvbe foglalni.

Nagyváradi nyugdíjas éveit tanulmánykötetek írásával, a szállósi gyülekezetben és énekkarban történő jelenlétével teltek.

VERES-KOVÁCS ATTILA

Kántorok szakmai napja Nagykárolyban

Az eseményen Tolnay István esperes hirdette Isten igéjét, Geréb Miklós pedig bemutatta az új református korálkönyvet. A zene világnyelv, eszköz, ami a mai embert megszólítja, ugyanakkor fontos megemlíteni róla, hogy az érzelmekre hat elsősorban.



Az igehirdető rávilágított arra, hogy Mózes próféta szerepén kívül kiváló énektanár is volt. „Miért van az, hogy a zene érthetőbbé, tanulhatóbbá teszi még a törvényt is?” – tette fel a kérdést. Dr. Geréb Miklós, a Nagykárolyi Református Egyházmegye zenei előadója arra buzdította a kántorokat, hogy folyamatosan képezzék magukat. „A képzésnek kétféle módja van. Az egyik, hogy megpróbálja magának beszerezni a segédanyagokat, szakkönyveket, kottákat és zenei jellegű kiadványokat, és otthon képezi magát. A másik pedig szervezett formában történik az egyházmegyei szakmai napok keretében vagy az egyházkerületi kántorképző tanfolyamokon. Nagyon fontosnak tartom hangsúlyozni,

hogy senki sem jutott el a tökéletességre. Mindig van mit tanulni. Erre valók az egyházmegyei szakmai napok és az egyházkerületi tanfolyam, ami már néhány éve három hetes képzést kínál. Külön öröm számomra, hogy Nagykárolyban is bemutatthattuk a Királyhágómelléki Református Egyházkerület gondozásában megjelent korálkönyvet. Ez úttörő kezdeményezés, hiszen első ízben egyesíti az orgonakíséretet az énekeskönyv szöveges részével. Ez jelentősen megkönnyíti az énekek kíséretét az istentiszteletek alatt.

Ez a kiadvány több éves munkának az eredménye, amelyben ki kell emelnünk Rácz Loránd zilahi kántor szorgalmát, de a segítségére voltak olyan nagynevű egyházzeneészek mint: Berkesi Sándor, Draskóczy László, valamint Kozma Gyula és Leopold László. Őket támogatta és szintén részt vett ennek a korálkönyvnek az összeállításában Marczy Ernő egyházzeneés Debrecenből és Vizi István egyházzeneés-lelkipásztor is. Szeretnék bátorítani mindenkit, hogy ismerje meg és használja ezt a kiadványt, hiszen ezáltal a gyülekezetünknek az éneklése lesz bátrabb és színvonalasabb” – fogalmazott Geréb Miklós. (karolyirefegyhaemegye.ro)

Évforduló

MIKOLAI HEGEDŰS JÁNOS (1617–1667)



350 éve, 1667. jan. 4-én hunyt el (ill. 400 éve, 1617-ben szül.) Mikolai Hegedűs János ref. lp., műfordító, nyelvész. Angliai és hollandiai tanulmányai során a puritanizmus hatása alá kerül. Toronyai (1648; 1663), varannói (1657)

lelkész. Teológiai műfordításainak címdalain magyar nyelvű impresszum, utószavaiban több nyelvújítási javaslat, végén latin-magyar szójegyzék. A teol. szakszavak magyarításának úttörője, a bibliaolvasás és a magyar nyelvű oktatás szorgalmazója.

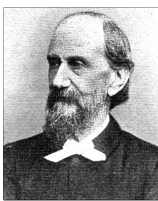
GÖNCZY PÁL (1817–1892)

125 éve, 1892. jan. 12-én hunyt el (ill. 200 éve, 1817. dec. 26-án szül.) Gönczy Pál ref. pedagógus, politikus, MTA lev. tag (1858). Érköbölküti tanító (1838),



Érköbölküton a Saárossy, Gálospetriben a Dráveczky család nevelője (1838-44). Nevelőintézetet alapít a zeleméri pusztán (1845), az érmelléki Kólyban – ma: Nagykágya (1849), majd Pesten (1852), melynek ref. gimn.-má alakítása után igazgatója (1859-67). A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium osztálytanácsosa (1867), miniszteri tanácsosa (1874), államtitkára (1888-89). A dunamelléki ref. egyházkerület tanácsbírája.

ANDREW MURRAY, JR. (1828–1917)



100 éve, 1917. jan. 18-án hunyt el Andrew Murray, Jr. ref. dél-afrikai ref. misszionárius. Folytatja skót származású apja szolgálatát a dél-afrikai holland ref. egyház (Neder-

duitse Gereformeerde Kerk) misszionáriusaként. Skóciai és hollandiai tanulmányai után visszatér Dél-Afrikába (1848), ahol Bloemfontein, Worcester, Cape Town, Wellington (1871-96) lp.-a; a ref. egyház moderátora (1862); több missziói egyesület megszervezője; közel 250 evangéliumi könyv szerzője.

Százötven éve született Pokoly József, a 20. század neves egyháztörténésze

Pokoly József 1866. december 6-án született a Szabolcs vármegyei Ór településen. Középfokú tanulmányait Késmárkon és Sárospatakon végezte. Református teológiai tanulmányait a „Bodrog-parti Athén” városában 1885-ben kezdte el, majd ezeket a következő évtől Debrecenben folytatta.

Diplomájának megszerzése után, 1889-től Tisza Kálmán (1830-1902) miniszterelnök legkisebb fiának, Lajosnak a tanítását végezte nevelőként. A Tisza család birtokközpontjában, Geszten teljesített lelkészi szolgálatot 1894 tavasza és 1895 szeptembere között. Ezután 1912-ig a Kolozsvári Református Teológia Akadémián az egyháztörténet oktatója volt.

1912-től az akkor megalapított Debreceni Egyetem bölcsészeti karának tanári feladatait vállalta el. 1922-től ugyanennek az intézménynek a hittudományi karán az egyháztörténet professzori feladatát látta el, egészen az 1930-ban bekövetkezett nyugdíjazásig. A „civis városban” közéleti szerepet is betöltött, a debreceni Tisza István Tudományos Társaságnak az első elnöke lett.

AZ EGYHÁZÉPÍTŐ PROFESSZOR

A 20. század hajnalán számos tanulmányt közölt a magyar protestantizmus nyugat-európai kapcsolatairól. Írásai közül említésre méltó a *Melanchthon és a magyarországi reformáció*, *Az unitarizmus Magyarországon*, valamint a *Bocskay István és a bécsi béke* című munkája.

A protestantizmust Pokoly úgy tekintette, mint Isten országának az egyetlen hiteles felmutatását.

Ugyanakkor vallotta azt is, hogy a református egyházban reformok sorára van szükség, hogy szociális, erkölcsnemesítő és szellemi



fejlesztő, műveltséget terjesztő, közösségépítő krisztusi küldetését be tudja tölteni.

Az egyházépítés, a hívek öntudatosítása, szociális segítése és sokoldalú nevelése érdekében támogatta a belmisszióknak nevezett mozgalmat. A belmisszió támogatása miatt nevezte egy teológiai szakíró Pokolyt az ún. építő teológiai irányhoz tartozónak. Debreceni hitanhallgató korában tanítványa volt annak a Balogh Ferenc egyháztörténeti professzornak, akinek fontos szerepe volt a magyar református belmisszió elindulásában. Ezek után érthető, hogy Pokoly a puritán kegyesség kiemelkedő tagjáról, Medgyesi Pálról is írt, és 1894-ben cikket publikált a *Protestáns Egyházi és Iskolai Lapban A 16. és 17. század belmissziói munkássága hazánkban* címmel.

Életének utolsó éveit egészségének romlása nehezítette meg. 1933. június 5-én hunyt el Hajdúsámsonban. Sírja a debreceni temetőben található. (*reformatus.hu* – *Millisits Máté*)

Fricska

A magyar református teológiák között mindig volt egy nemes versengés. A diákok nem csak magukat, de a saját professzoraikat is különbnek tartották a többinél. Ravasz László kolozsvári teológiai professzorsága idején, a Teológián tanítottak még Pokoly József és Nagy Károly professzorok.

Ekkor történt, hogy a debreceni református teológusok megkérdézték a kolozsváriakat, hogy milyen professzoraik vannak?

Azok pedig így válaszoltak: kiválóak, de Ravasz nem olyan ravasz, mint Pokoly, és Pokoly nem olyan pokoli, mint amilyen pokolian ravasz Nagy!



HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323
Megjelenik kéthetente.

Szerkesztőbizottság: Ghittea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Rác Ervin, Szomor Attila, Tokár Sándor, Tótos Beáta, Wagner Erik. Felelős szerkesztő: Visky István. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.
Szerkesztőség: BH-410202 Nagyváradi, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726-242.824, 0259-435.386. E-mail: harangszoujsag@gmail.com
Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, http://www.facebook.com/harangszo, http://www.harangszoujsag.wordpress.com.
Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szentci Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.
A lap terjesztése a lelkészi hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.